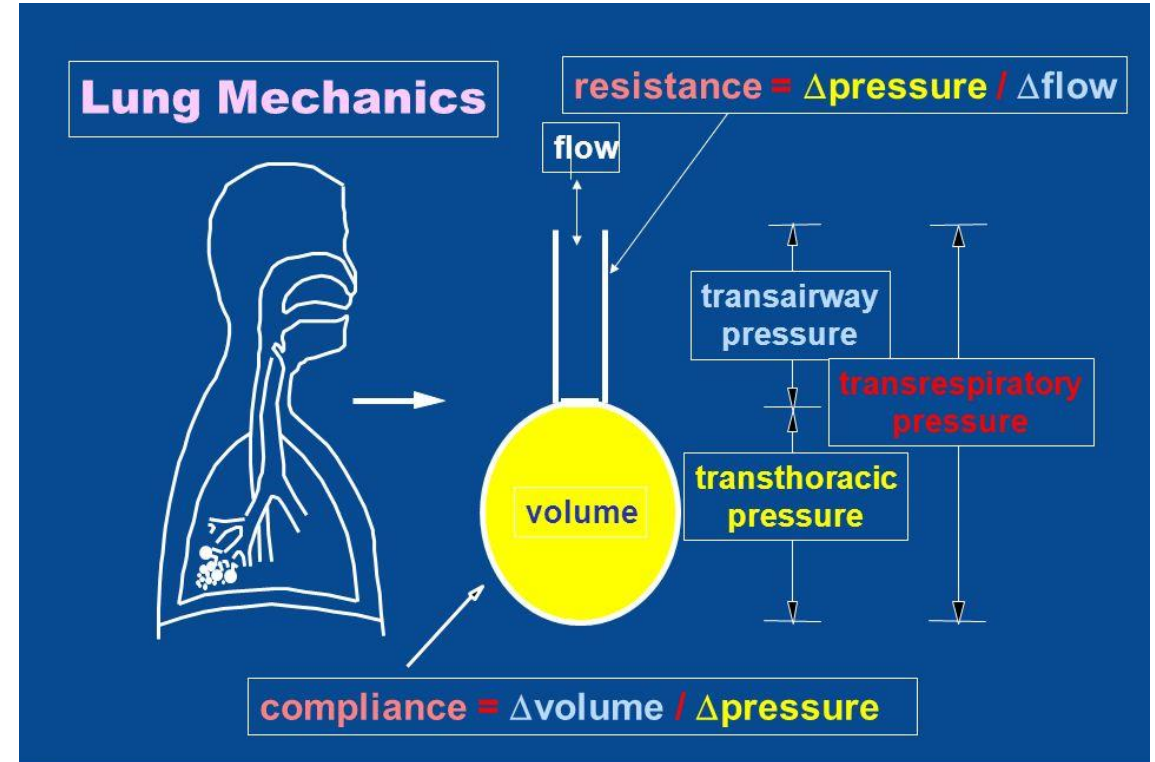

Cơ học phổi

BS. Huỳnh Thị Thu Hiền
 Khoa Hồi sức cấp cứu
 Bệnh viện Chợ Rẫy

Cơ học phổi là gì?

- Là các **thông số cơ học** phản ánh tình đặc điểm chức năng của phổi.
- Qua đó đánh giá **tình trạng chức năng, mức độ tổn thương** của phổi để điều chỉnh máy thở phù hợp.

Nội dung

- **Cơ học tĩnh của phổi:** thay đổi ảnh hưởng đến thể tích và khả năng đàn hồi của phổi trong khi không có dòng khí di chuyển.
- **Cơ học động của phổi:** thay đổi khi có sự di chuyển của khí trong phổi (Lưu lượng và kháng lực)

Cơ học tĩnh

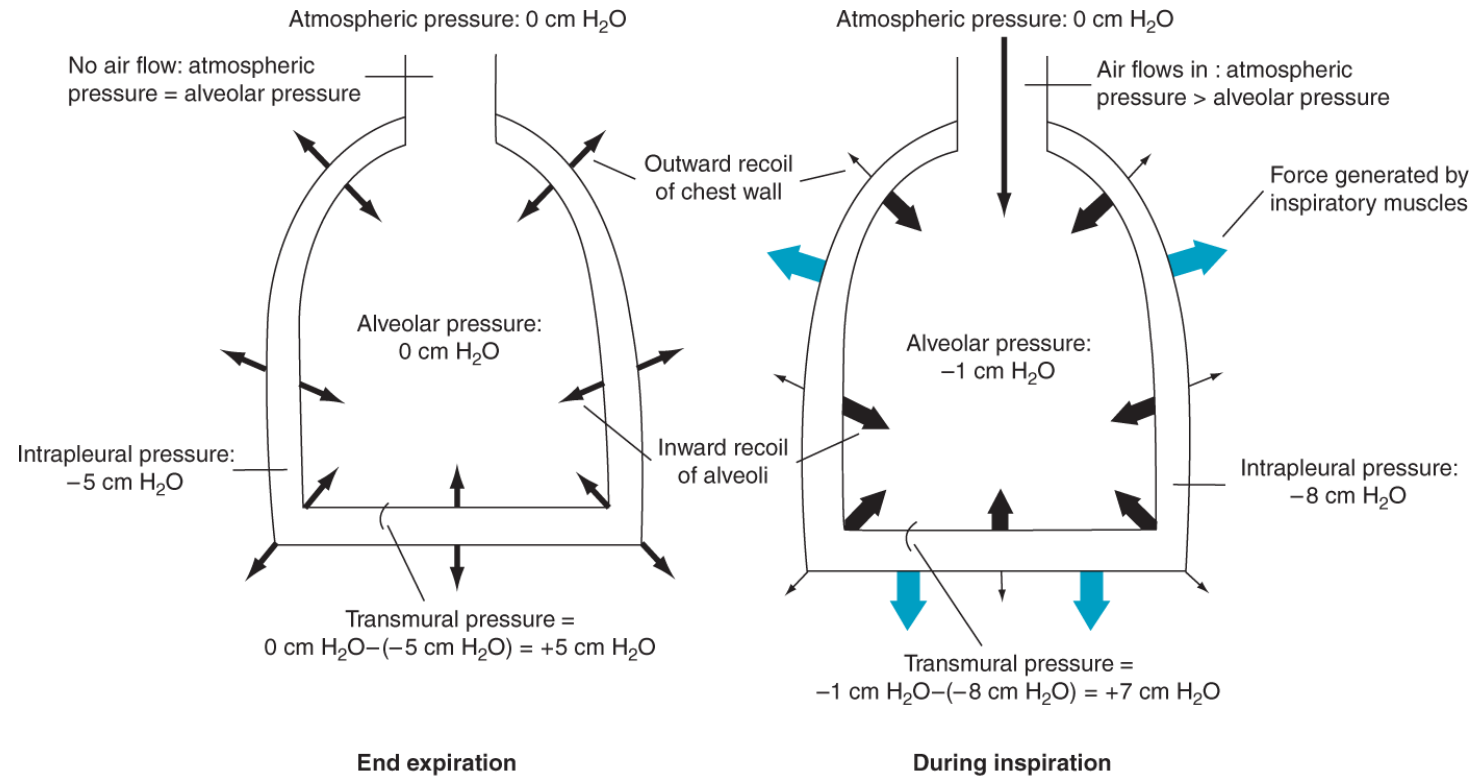
➤ Lực làm phồng (**inflate**)

phổi: Thông số áp lực

➤ Lực làm xẹp phổi (**deflate**):

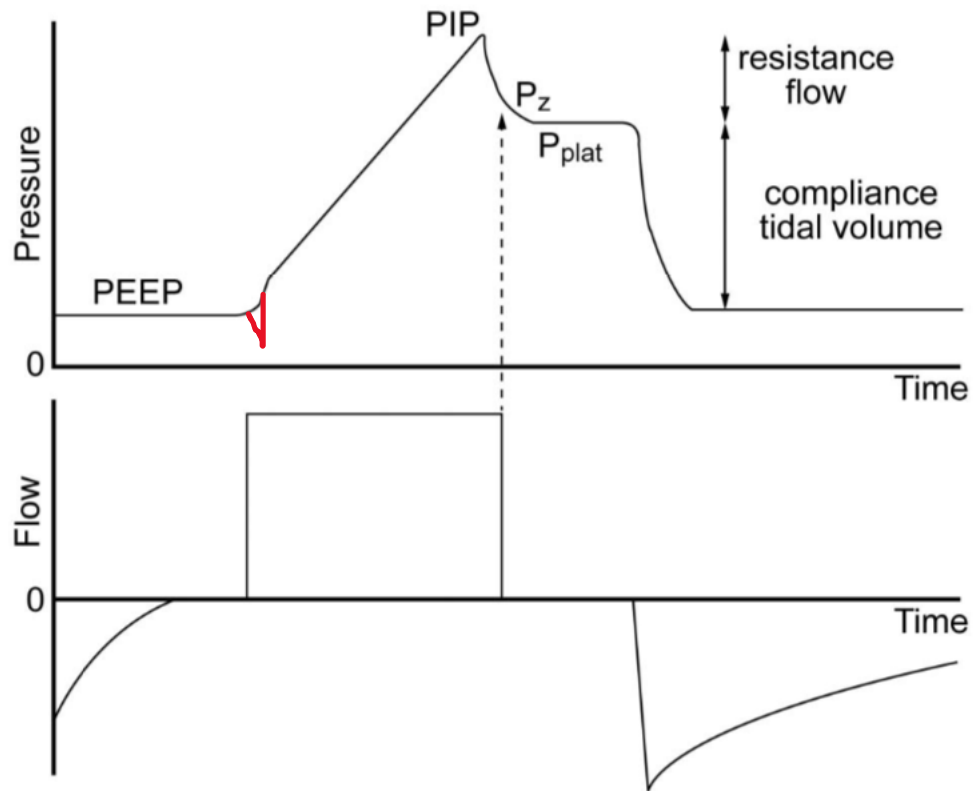
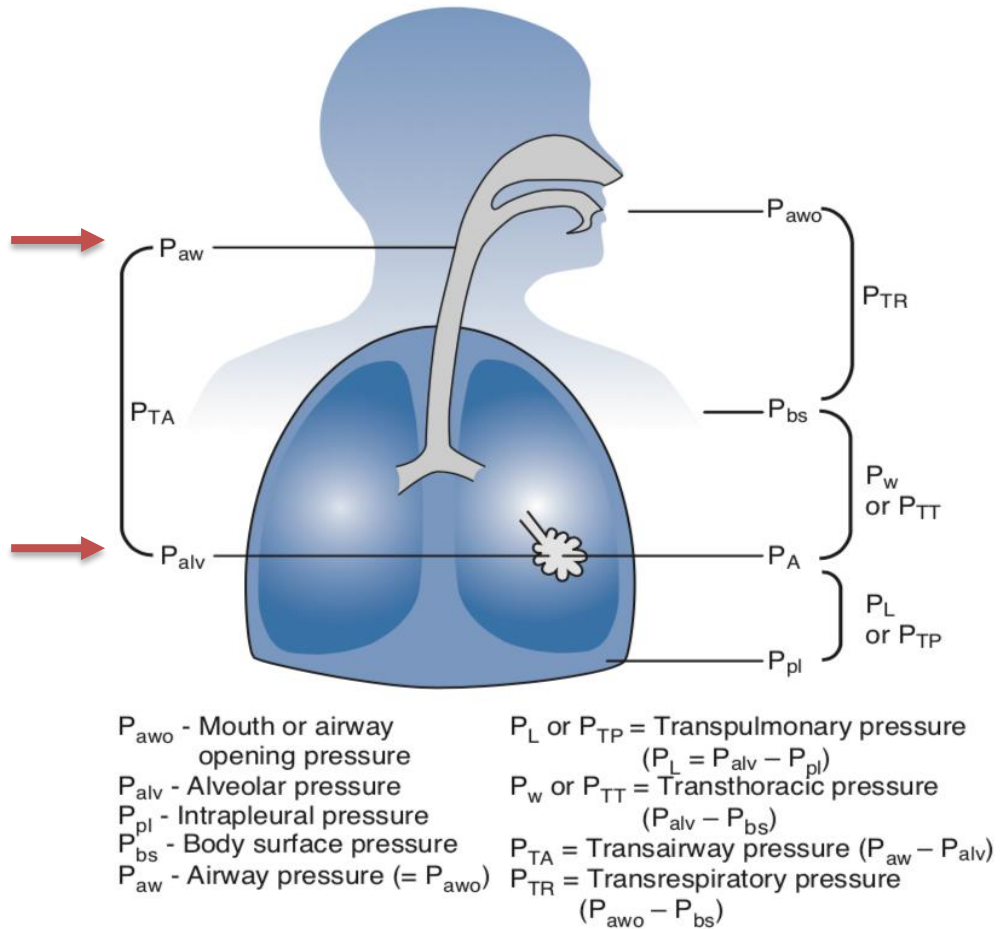
tính đàn hồi, suất đàn phổi,

surfactant

Source: Levitzky MG: *Pulmonary Physiology, Eighth Edition*:
www.accessmedicine.com
Copyright © The McGraw-Hill Companies, Inc. All rights reserved.

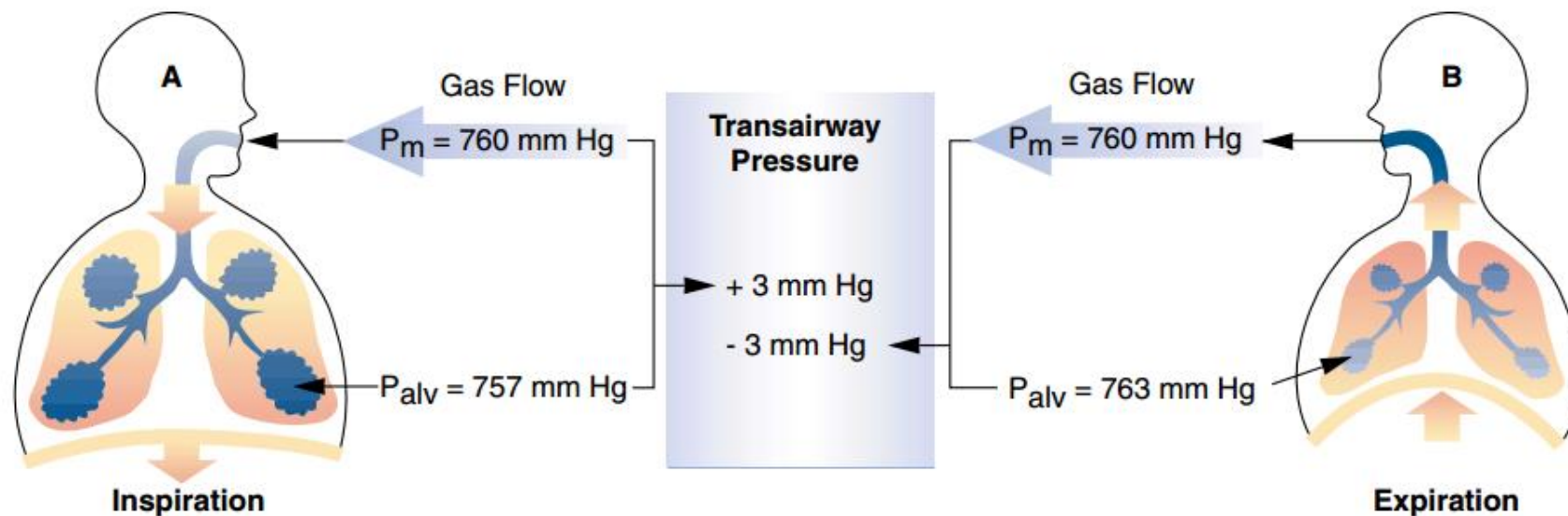
Thông số áp lực

Fig. 1-1 Various pressures and pressure gradients of the respiratory system. (From Kacmarek RM, Stoller JK, Heuer AJ, editors: Egan's fundamentals of respiratory care, ed 10, St Louis, 2013, Elsevier.)

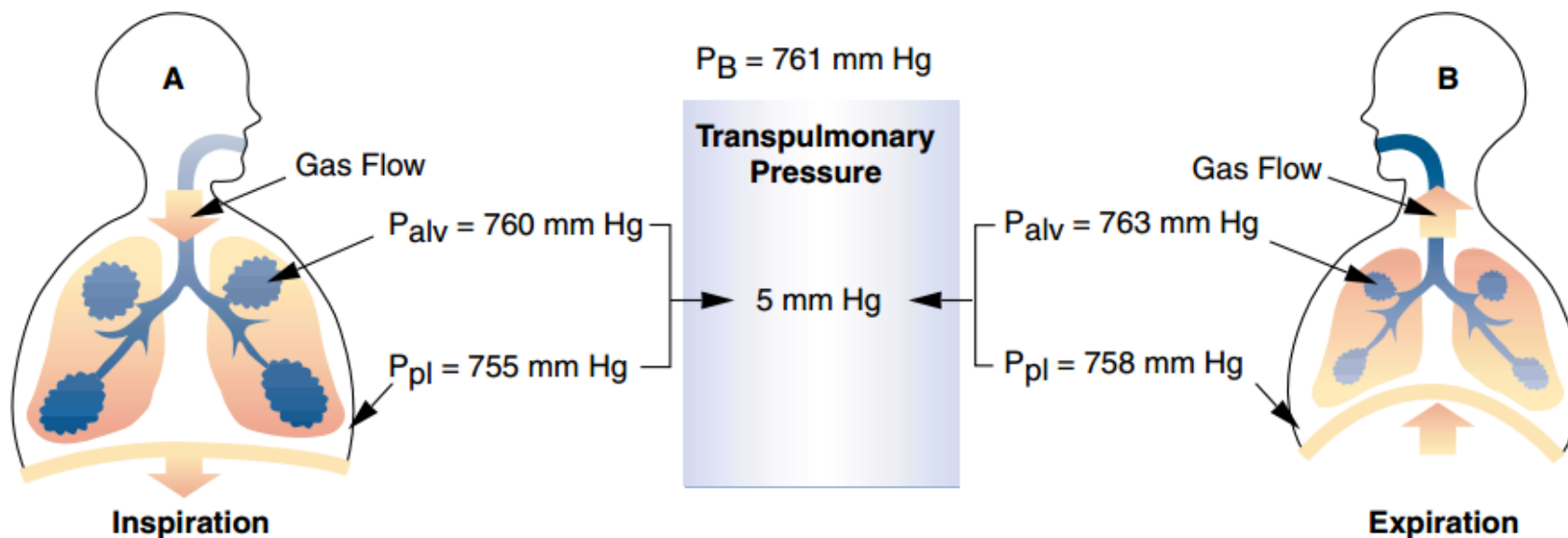
Các thông số áp lực

- **Áp suất xuyên đường thở (Transairway pressure (P_{ta}))**
  - Là khác biệt áp suất khí quyển giữa miệng (P_m) và áp suất trong phế nang (P_{alv})
  - $P_{ta} = P_m - P_{alv}$
  - Là áp lực cần thiết tạo ra để thắng kháng lực đường thở $\rightarrow$ đẩy khí vào phế nang

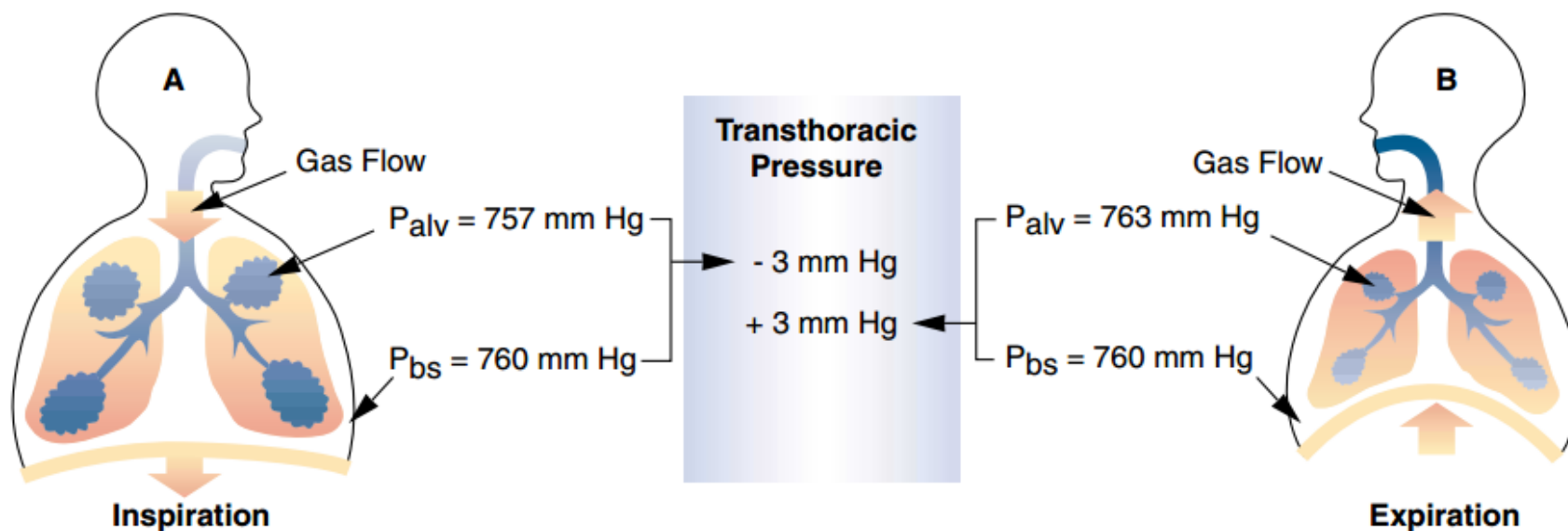
Các thông số áp lực

- **Áp suất xuyên phổi (Transpulmonary pressure (P_{tp}))**
  - Là khác biệt giữa áp suất trong phế nang (P_{alv}) và áp suất trong màng phổi (P_{pl})
  - $P_{tp} = P_{alv} - P_{pl}$
  - Là áp lực giữ cho phế nang luôn phồng (**alveolar distending pressure**)

Các thông số áp lực

- **Áp suất xuyên ngực (Transthoracic pressure (P_{tp}))**
  - Là khác biệt giữa áp suất trong phế nang (P_{alv}) và áp suất bề mặt cơ thể (P_{bs})
  - $P_{tp} = P_{alv} - P_{bs}$
  - Là áp lực để làm co hoặc giãn phổi và thành ngực cùng lúc.

Suất đàn của phổi (Lung compliance (C_L)):

– Suất đàn được định nghĩa là sự thay đổi thể tích phổi (ΔV) trên một đơn vị thay đổi áp suất (ΔP). Đơn vị của C_L là L/cmH₂O.

$$- C_L = \frac{\Delta V \text{ (L)}}{\Delta P \text{ (cmH}_2\text{O)}}$$

– Bình thường, C_L trung bình khoảng 0.1 L/cmH₂O. Tức mỗi 1 cmH₂O áp lực, làm thể tích phổi tăng thêm 100ml

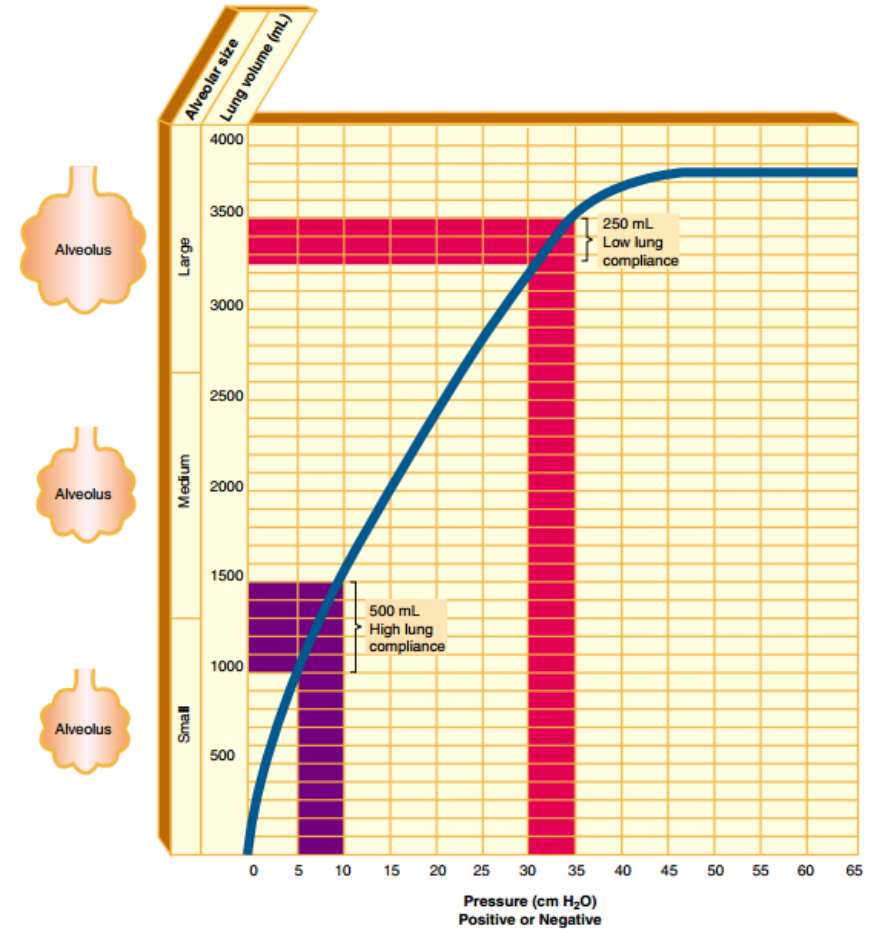
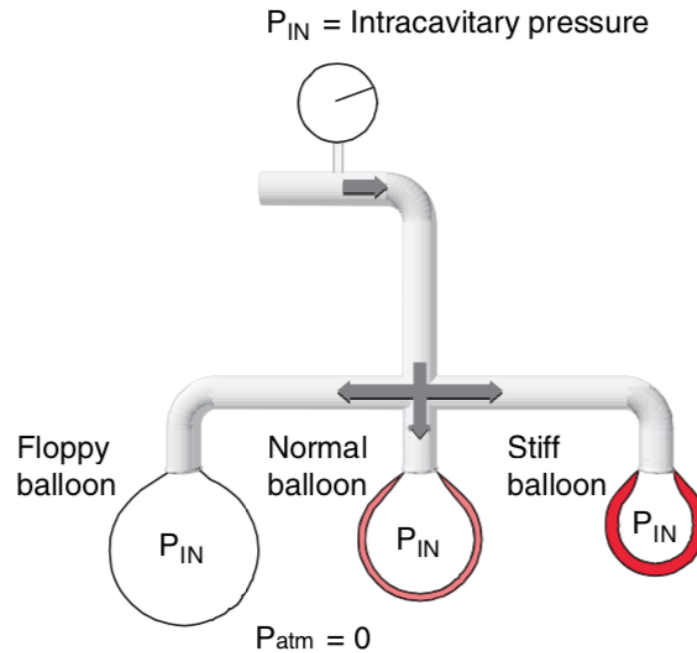
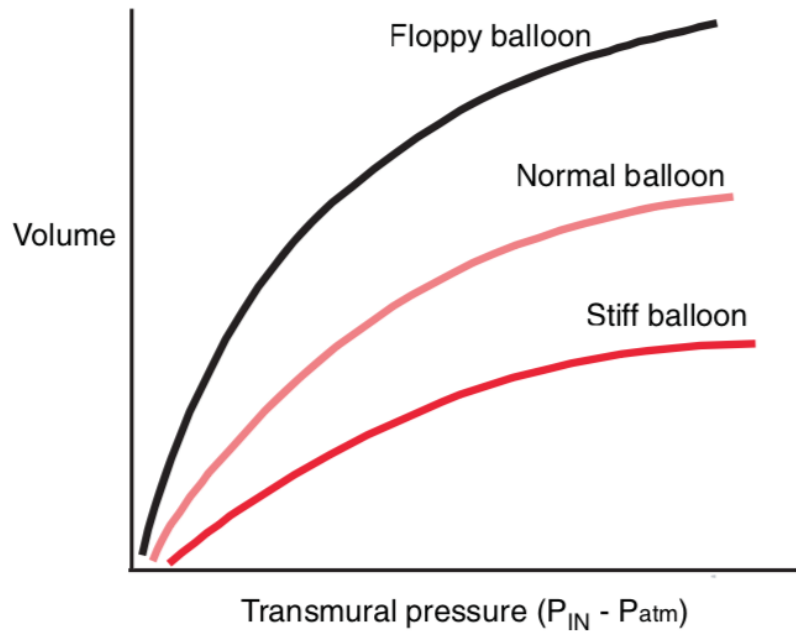
– Suất đàn ngược lại với độ đàn hồi của phổi

$$- C_L = \frac{1}{E}$$

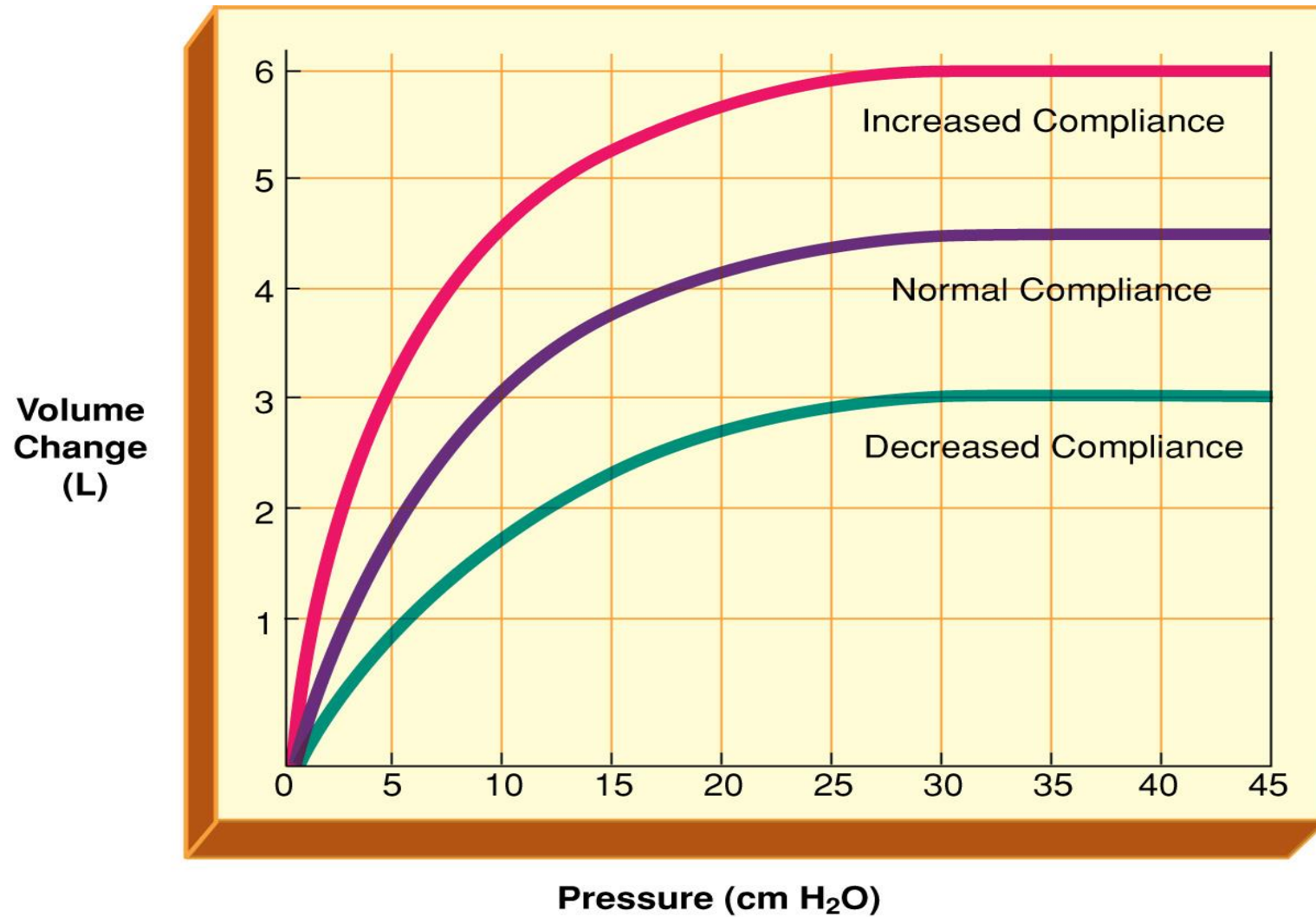
 Key Point 1-1 Normal compliance in spontaneously breathing patients: 0.05 to 0.17 L/cm H₂O or 50 to 170 mL/cm H₂O

Normal compliance in intubated patients: Males: 40 to 50 mL/cm H₂O, up to 100 mL/cm H₂O; Females: 35 to 45 mL/cm H₂O, up to 100 mL/cm H₂O

Suất đàn của phổi

Thay đổi suất đàn của phổi

Nguyên nhân làm thay đổi suất đàn của phổi

Suất đàn của phổi giảm trong trường hợp:

- Suy tim sung huyết
- ARDS
- Xẹp phổi
- Đông đặc phổi
- Xơ hóa
- Phế nang căng quá mức
- Tràn khí màng phổi áp lực
- Tràn dịch màng phổi
- Tăng áp lực ổ bụng
- Phù thành ngực
- Dị dạng thành ngực

Nguyên nhân làm thay đổi suất đàn của phổi

Suất đàn của phổi tăng trong trường hợp:

- COPD
- Lớn tuổi
- Sử dụng giãn cơ

Đo suất đàn của phổi

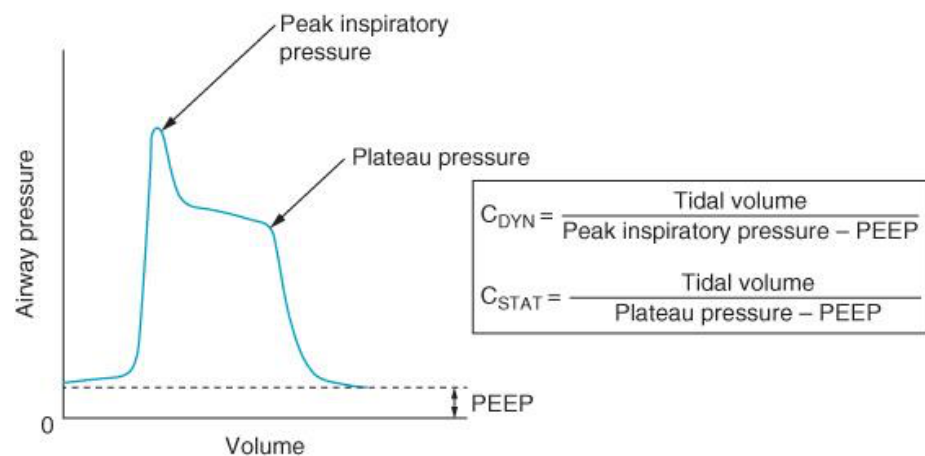
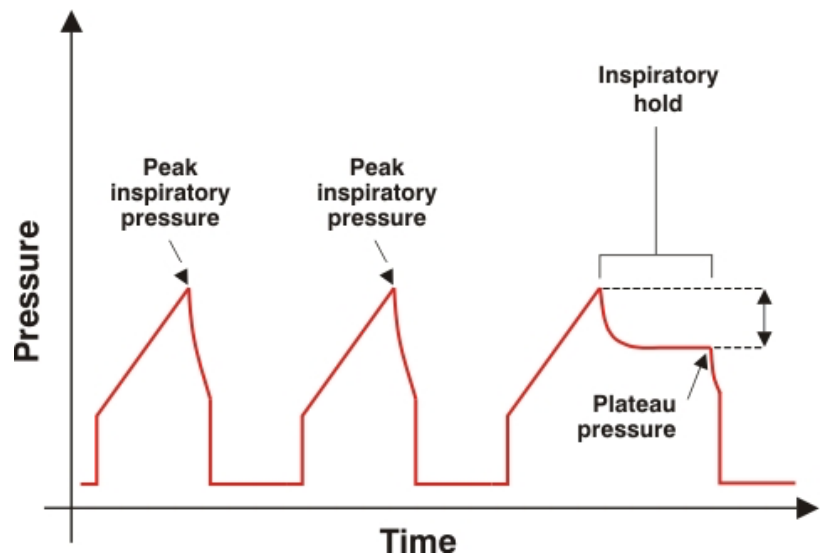
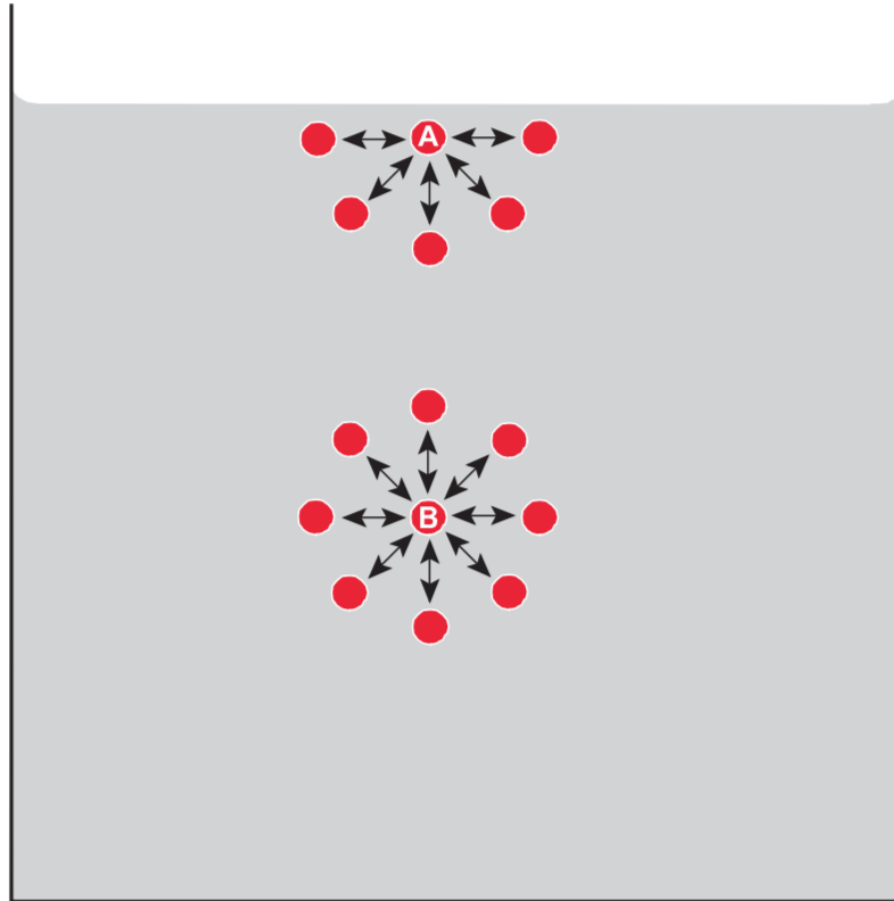

Illustration of tidal volume from positive pressure ventilation

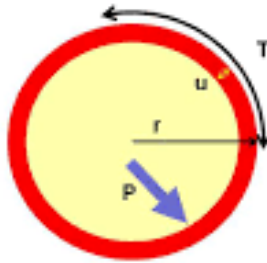
Sức căng bề mặt và surfactant

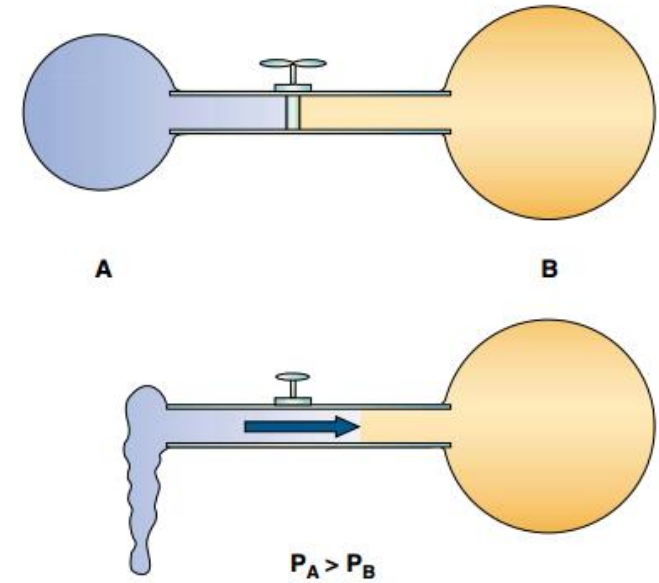
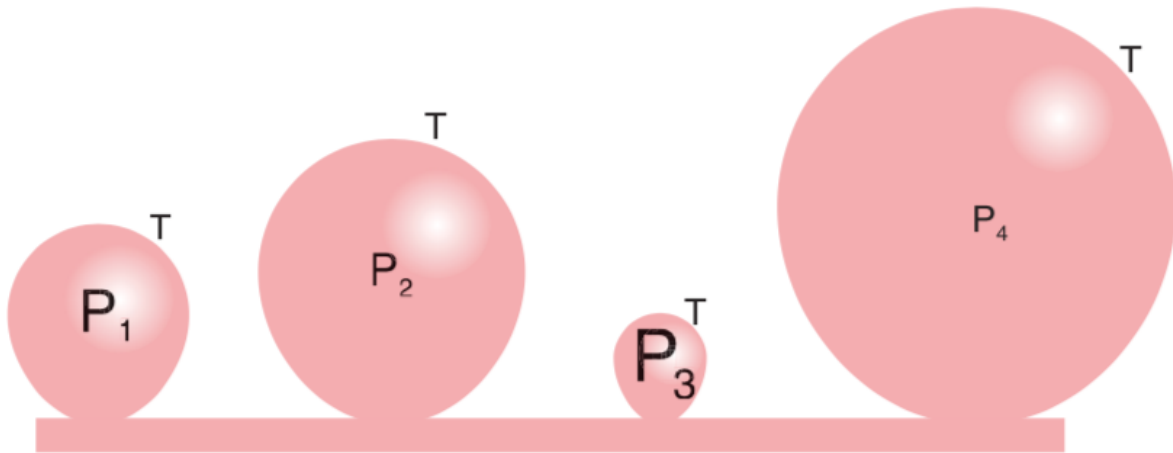

Định luật Laplace

LaPlace's Law

$$\text{Wall Tension (T)} = \frac{\text{Transmural Pressure (P)} \times \text{Radius (r)}}{2 \times \text{Wall Thickness (u)}}$$

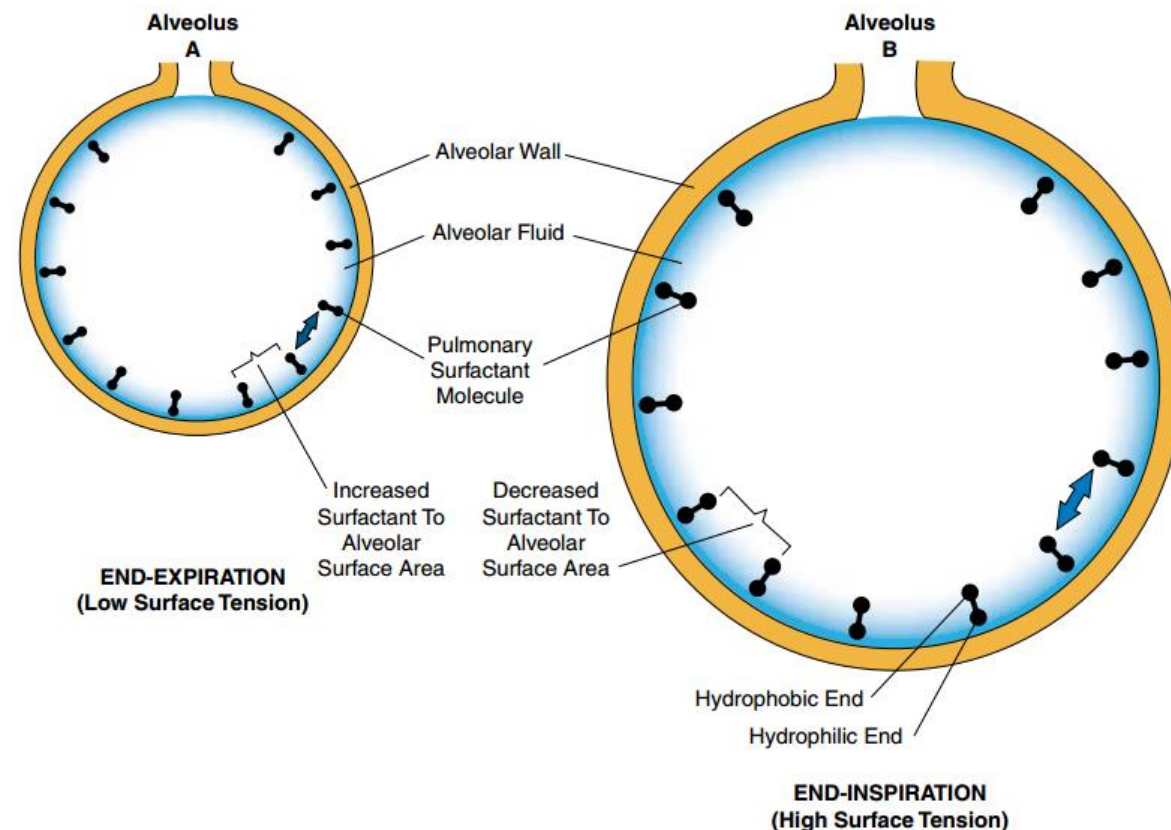

Figure 2-15. Bubbles A and B have the same surface tension. When the two bubbles are in direct communication, the higher pressure in the smaller bubble (A) causes it to empty into the large bubble (B).

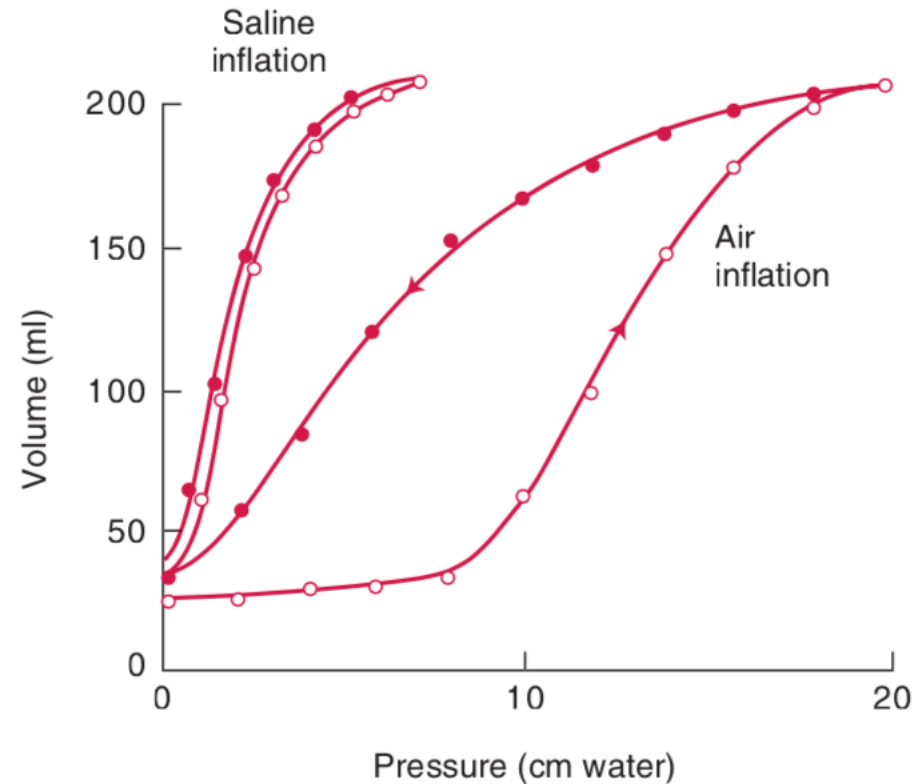
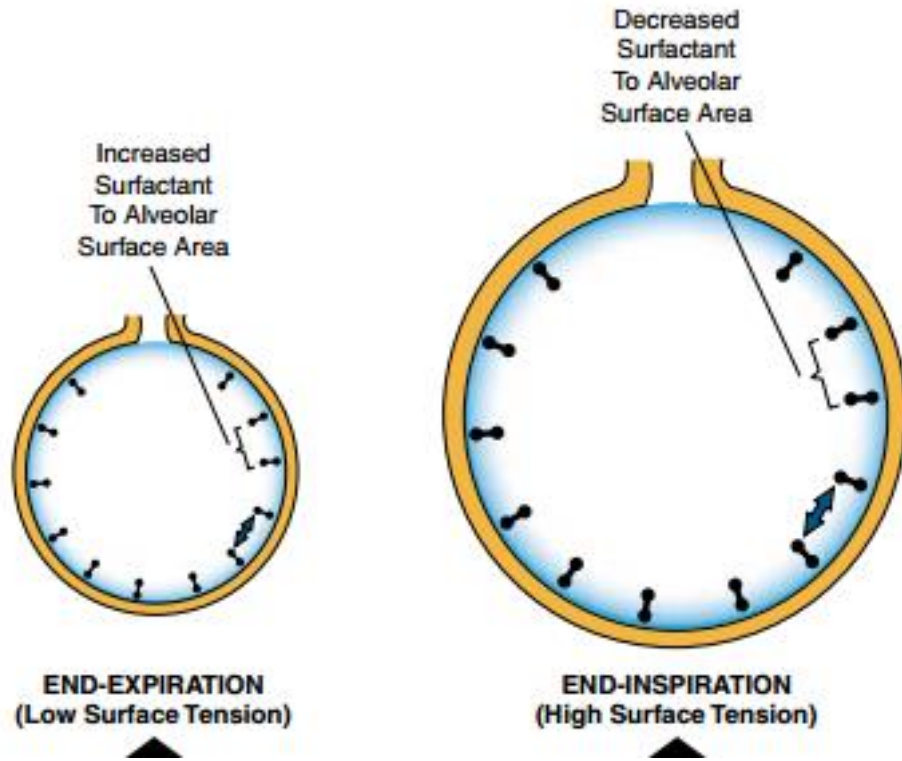

Vai trò của surfactant trong điều hòa sức căng bề mặt phế nang

- Surfactant là một hỗn hợp bao gồm phospholipids (90%) và protein (10%)
- Được sản xuất bởi tế bào phế nang tít 2.
- Thành phần chính là phospholipid dipalmitoyl phosphatidylcholine (DPPC), có tính ưa nước và kỵ nước đồng thời → giảm đáng kể sức căng bề mặt phế nang

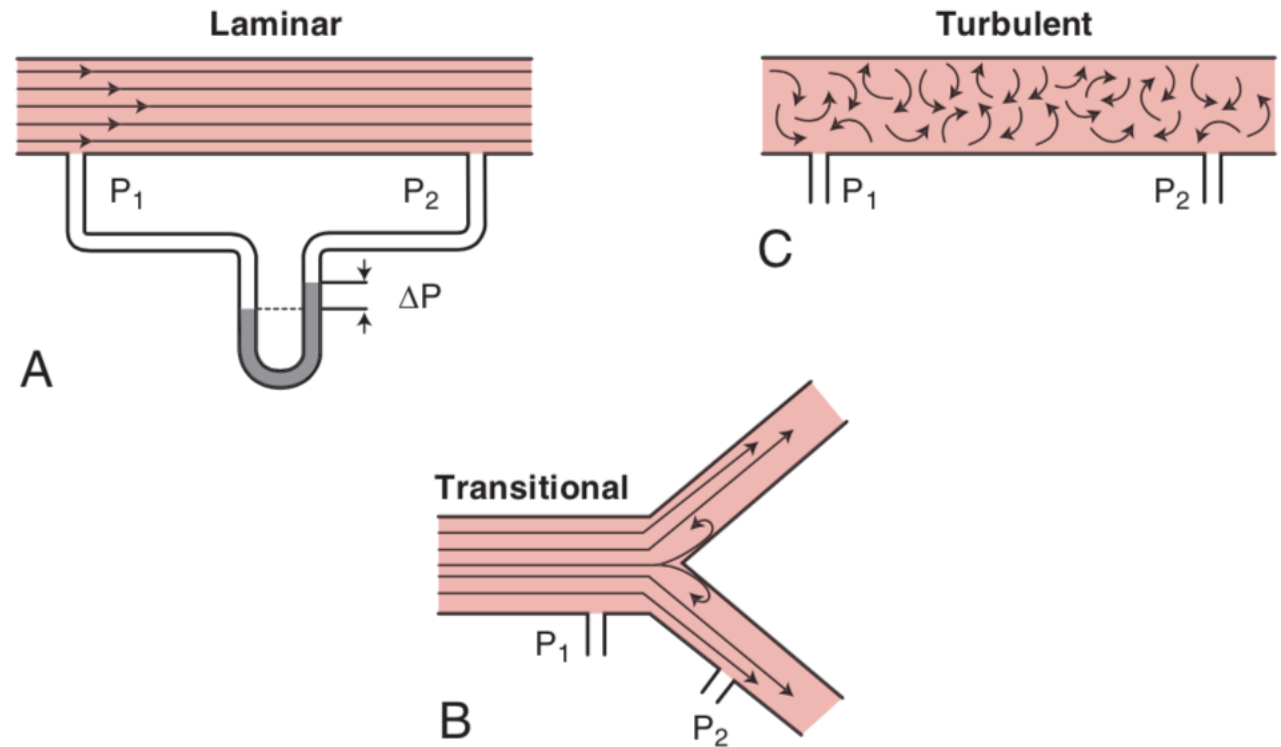

Vai trò của surfactant trong điều hòa sức căng bề mặt phế nang

ĐẶC ĐIỂM ĐỘNG CỦA PHỔI

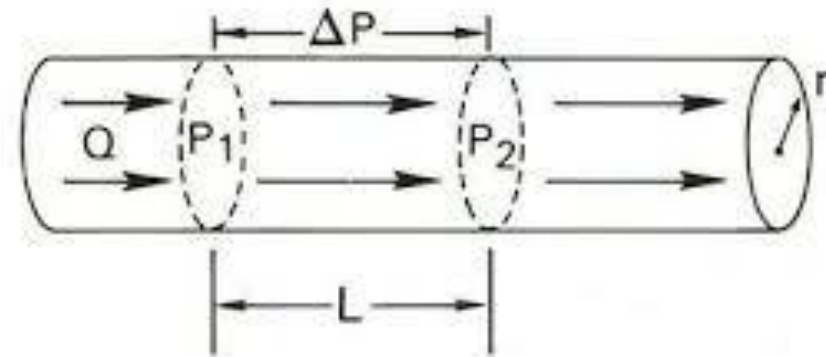
- Đặc điểm động của phổi đề cập thông số của phổi khi sự di chuyển khí vào và ra phổi
- Đặc điểm động của phổi:
  - Sức cản đường thở
  - Hằng số thời gian
  - Suất đàn động

Định luật Poiseuille cho lưu lượng

$$\dot{V} = \frac{\Delta P r^4 \pi}{8l\eta}$$

- V : lưu lượng khí qua ống dẫn
- ΔP : chênh lệch áp suất
- r : bán kính ống dẫn
- L : chiều dài ống dẫn
- η : độ nhớt máu
- $\pi/8$: hằng số

POISEUILLE'S LAW

$$Q = \frac{\Delta P r^4 \pi}{\eta L 8}$$

Định luật Poiseuille cho áp lực

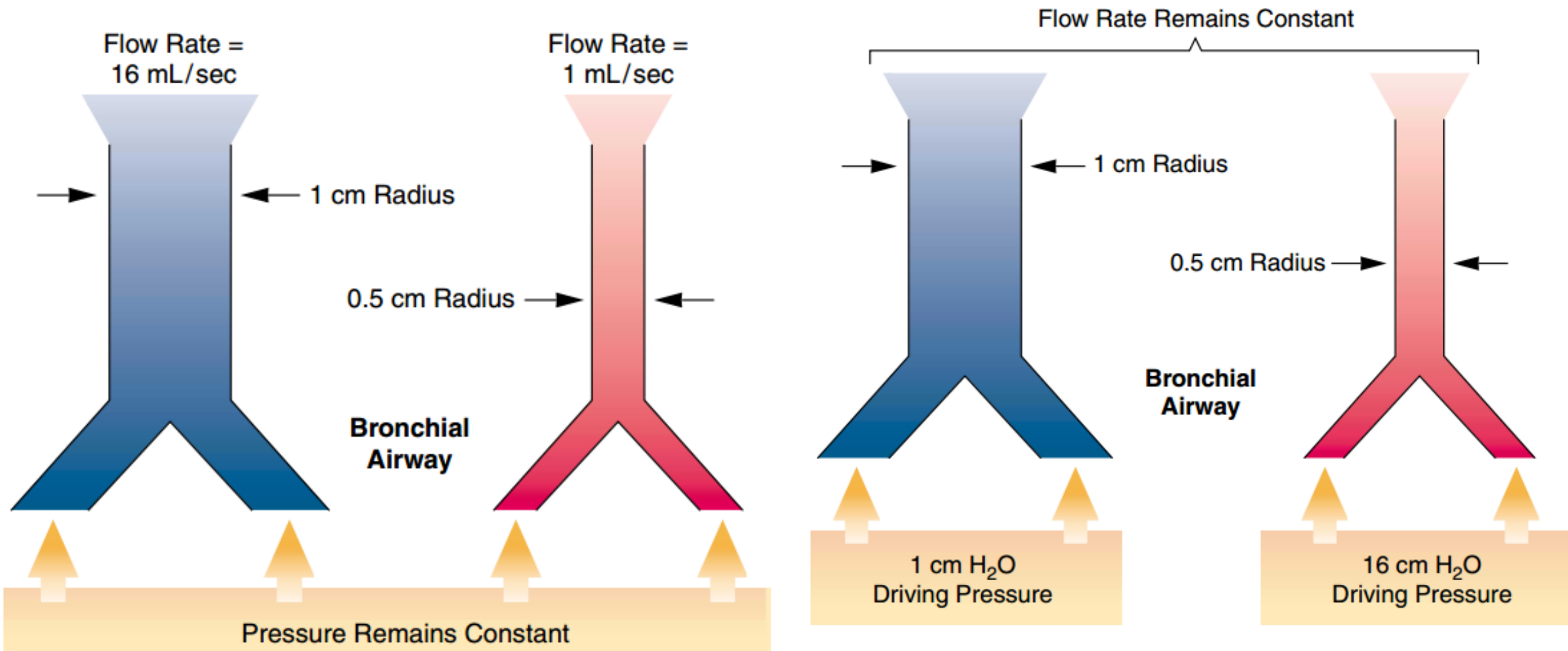
$$P = \frac{\dot{V}8l\eta}{r^4\pi}$$

- $\dot{V}$: lưu lượng khí qua ống dẫn
- P : áp suất
- r : bán kính ống dẫn
- L : chiều dài ống dẫn
- η : độ nhớt máu
- $\pi/8$: hằng số

Định luật Poiseuille cho lưu lượng

$$\dot{V} \approx \Delta P r^4$$

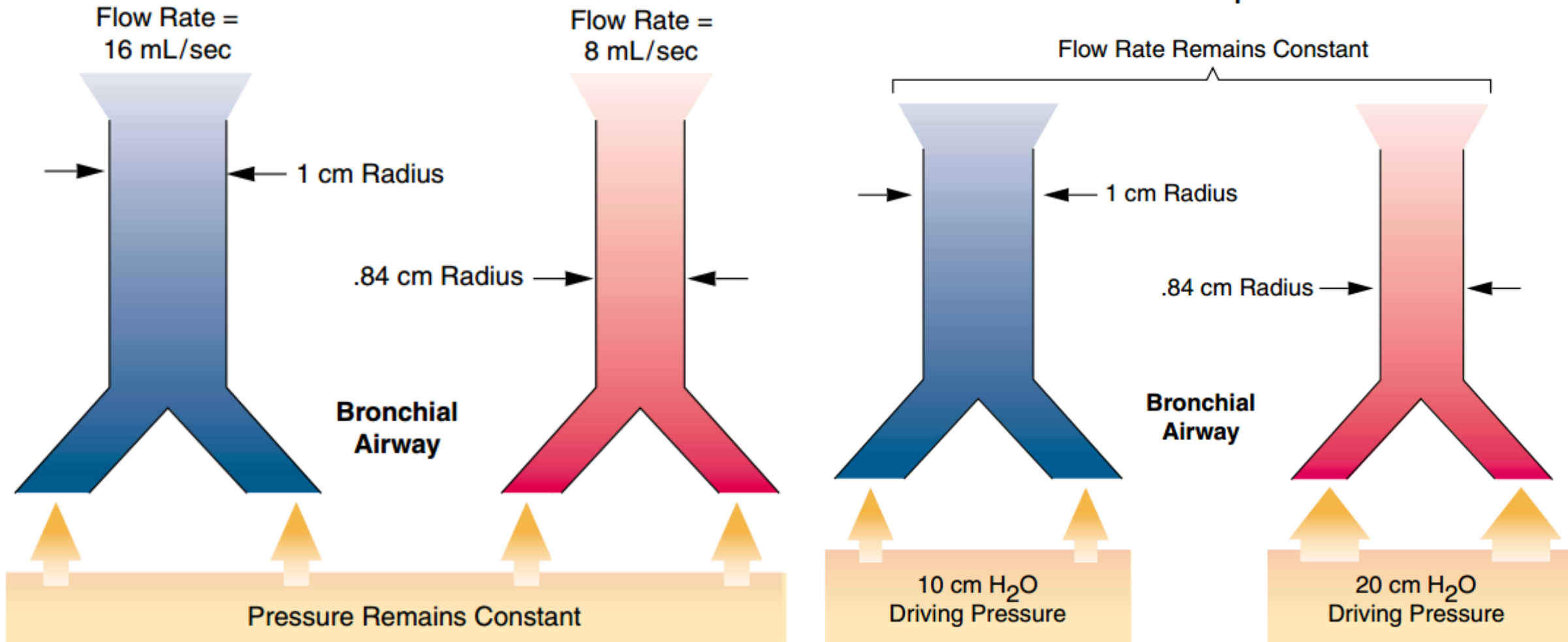
$$P \approx \frac{\dot{V}}{r^4}$$

Định luật Poiseuille cho lưu lượng

$$\dot{V} \approx \Delta P r^4$$

$$P \approx \frac{\dot{V}}{r^4}$$

Kháng lực đường thở

- **Kháng lực đường thở (Airway resistance (R_{aw}))**
  - Đánh giá lực ma sát mà dòng khí phải vượt qua trong hô hấp
  - Là thương số giữa áp suất xuyên đường thở (chênh lệch áp suất giữa miệng và áp suất phế nang) và vận tốc dòng khí.

$$-R_{aw} = \frac{\Delta P \text{ (cm H}_2\text{O)}}{V \left(\frac{L}{\text{giây}}\right)}$$

- Bình thường, R_{aw} khoảng 0,5–1,5 cmH₂O/L/giây

Kháng lực đường thở

Key Point 1-2 $R_{aw} = (PIP - P_{plateau}) / \text{flow}$ (where PIP is peak inspiratory pressure); or $R_{aw} = P_{TA} / \text{flow}$; example

$$R_{aw} = \frac{[40 - 25 \text{ cmH}_2\text{O}]}{1(\text{L/s})} = 15 \text{ cmH}_2\text{O}/(\text{L/s})$$

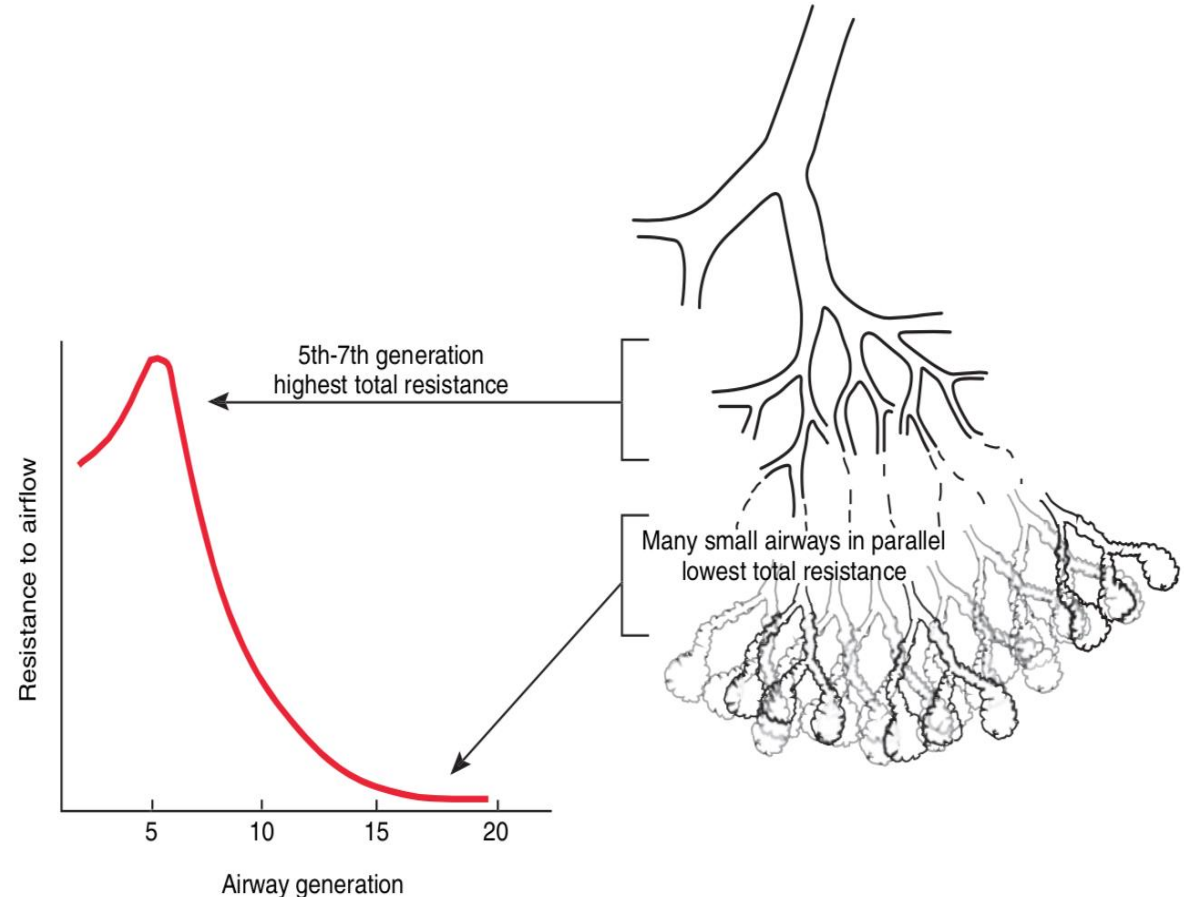
BOX 1-4 Normal Resistance Values

Unintubated Patient

0.6 to 2.4 cm H₂O/(L/s) at 0.5 L/s flow

Intubated Patient

Approximately 6 cm H₂O/(L/s) or higher (airway resistance increases as endotracheal tube size decreases)

Nguyên nhân làm thay đổi kháng lực đường thở

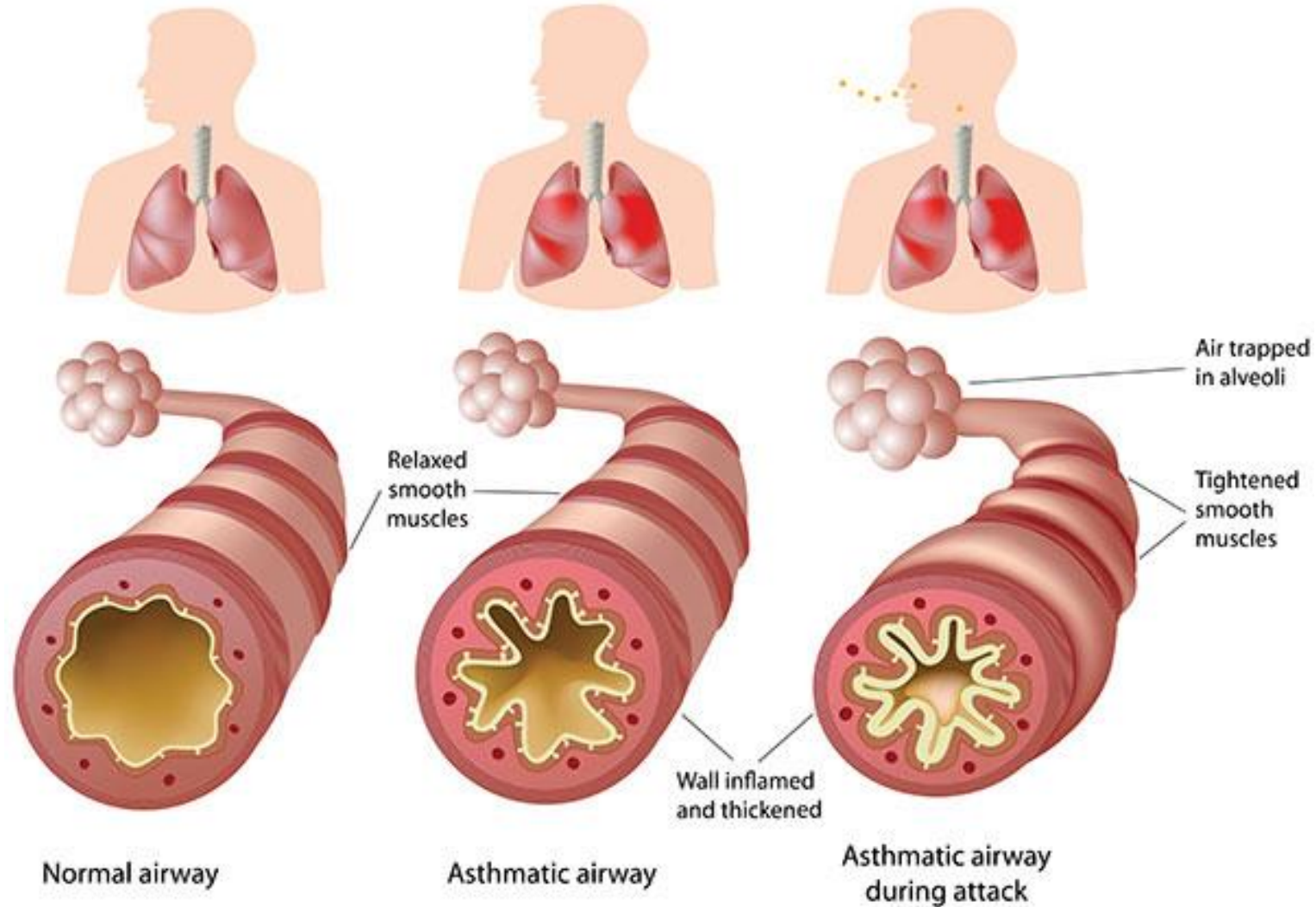

Kháng lực đường thở của phổi tăng trong trường hợp:

- Hen
- Tắc nghẽn đường thở

Kháng lực đường thở

Asthma and Your Airways

Đo kháng lực đường thở (R_{aw}) và suất đàn tĩnh của phổi (C_{st})

Measurement of the airway resistance (R_{aw}) and static lung compliance (C_{st}) under VCV, controlled mode, square waveform flow

$$R_{aw} = (P_{peak} - P_{plat}) / \text{Flow}$$

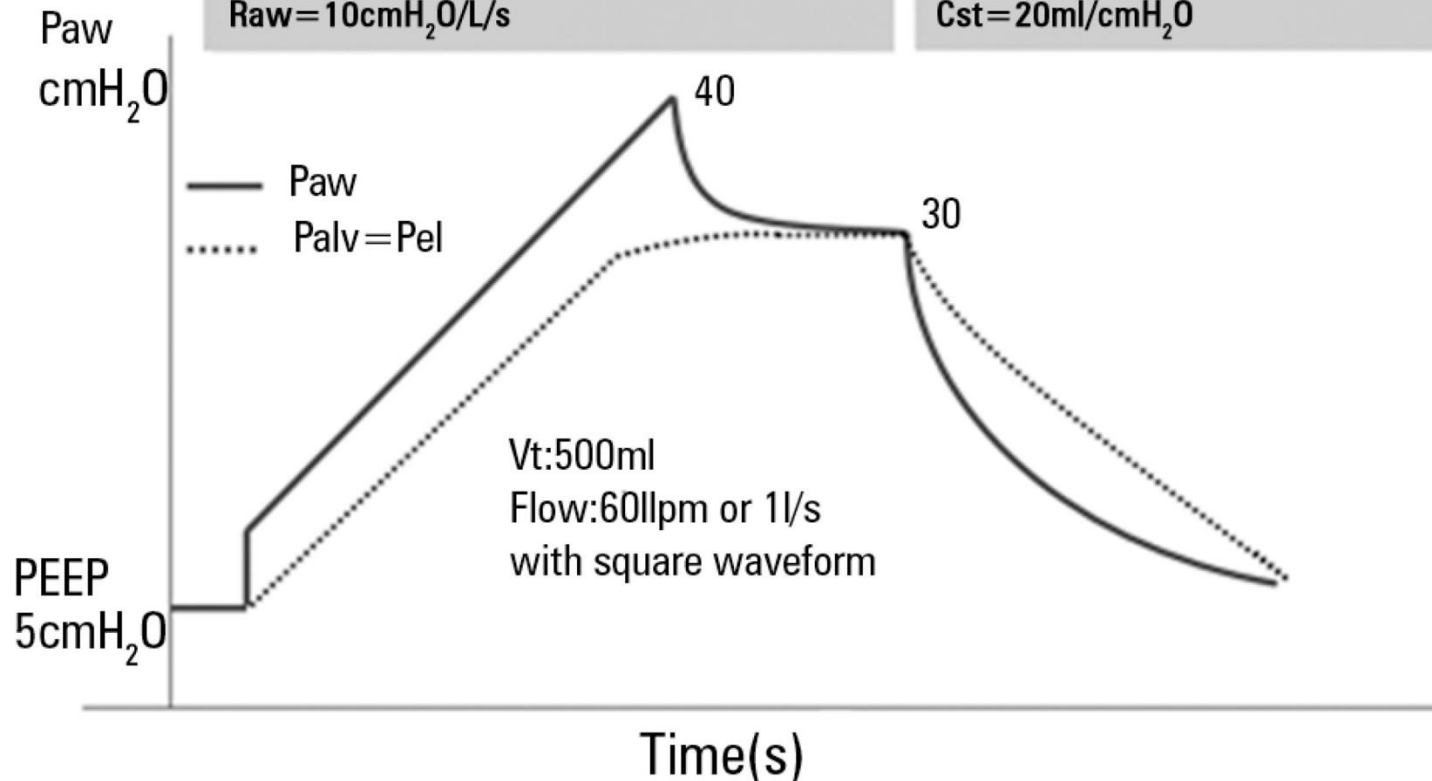
$$R_{aw} = 40 - 30 / 1$$

$$R_{aw} = 10 \text{ cmH}_2\text{O} / \text{L/s}$$

$$C_{st} = eV_t / (P_{plat} - \text{PEEP})$$

$$C_{st} = 500 / 30 - 5$$

$$C_{st} = 20 \text{ ml/cmH}_2\text{O}$$

Hằng số thời gian (time constants – T_c)

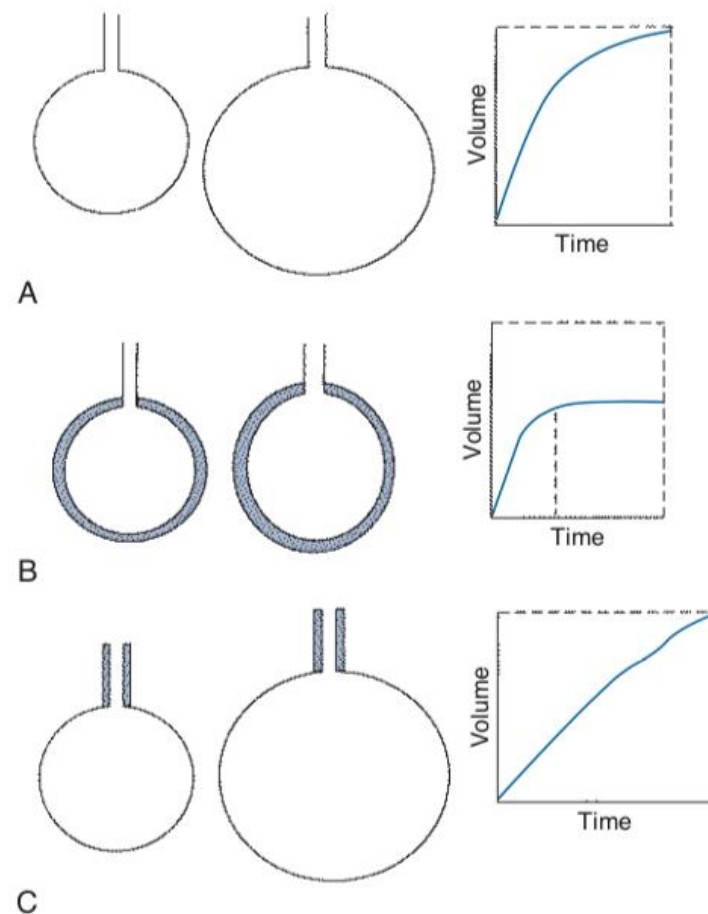
- Là chỉ số đại diện cho cơ học của một đơn vị phổi thể hiện tốc độ khí đi vào và đi ra đơn vị phổi đó
- Hằng số thời gian $T_c = R_{aw} \times C_L$

$$TC \text{ (sec)} = \frac{\Delta P \text{ (cm H}_2\text{O)}}{\dot{V} \text{ (L/sec)}} \times \frac{\Delta V \text{ (L)}}{\Delta P \text{ (cm H}_2\text{O)}}$$

(R_{aw}) (C_L)

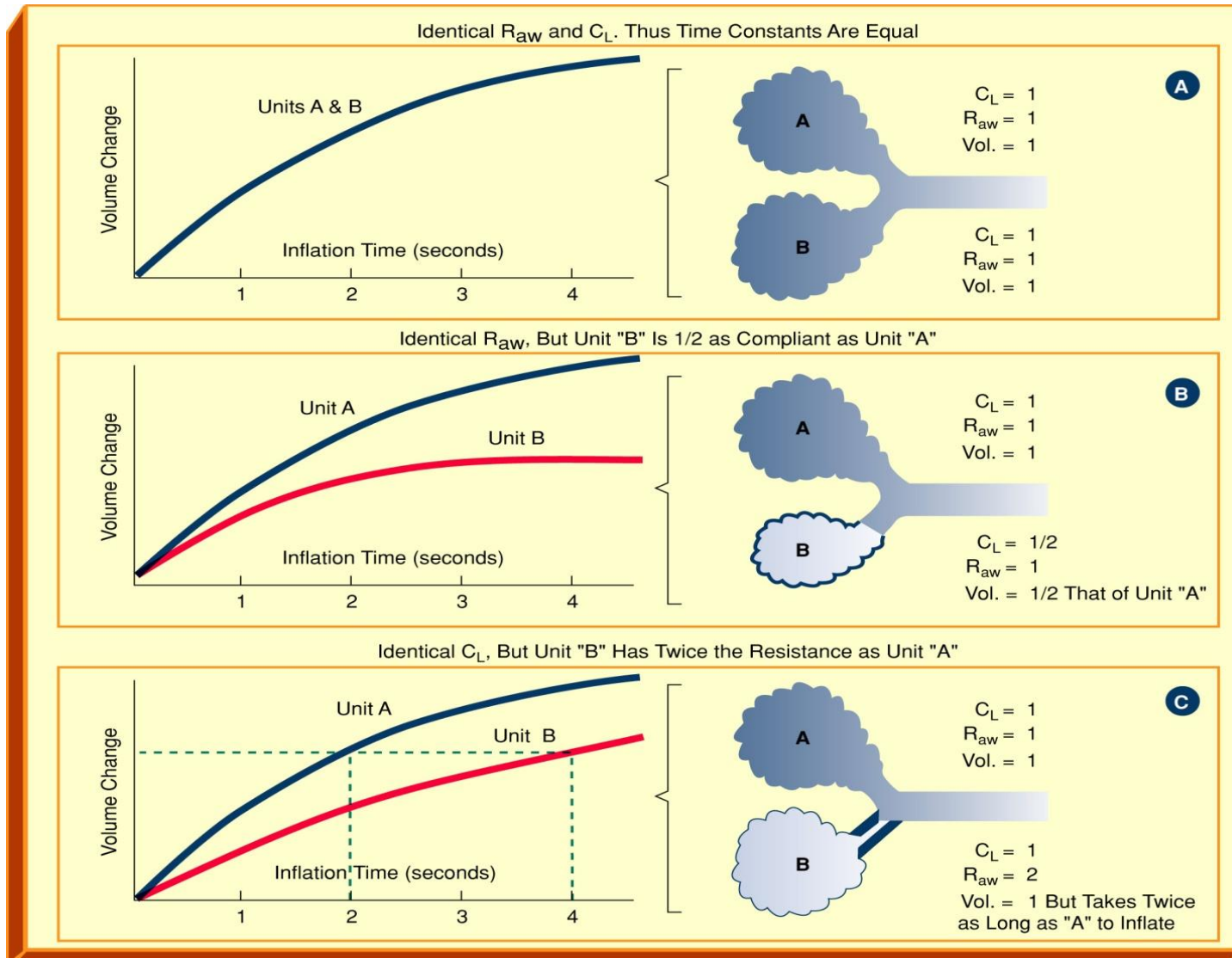
Hằng số thời gian (time constants – T_c)

Nếu một đơn vị phổi tăng suất đàn hay tăng kháng lực đường thở đều ảnh hưởng đến khí vào và ra một đơn vị phổi

Fig. 1-5 **A**, Filling of a normal lung unit. **B**, A low-compliance unit, which fills quickly but with less air. **C**, Increased resistance; the unit fills slowly. If inspiration were to end at the same time as in **(A)**, the volume in **(C)** would be lower.

Hằng số thời gian và phế nang

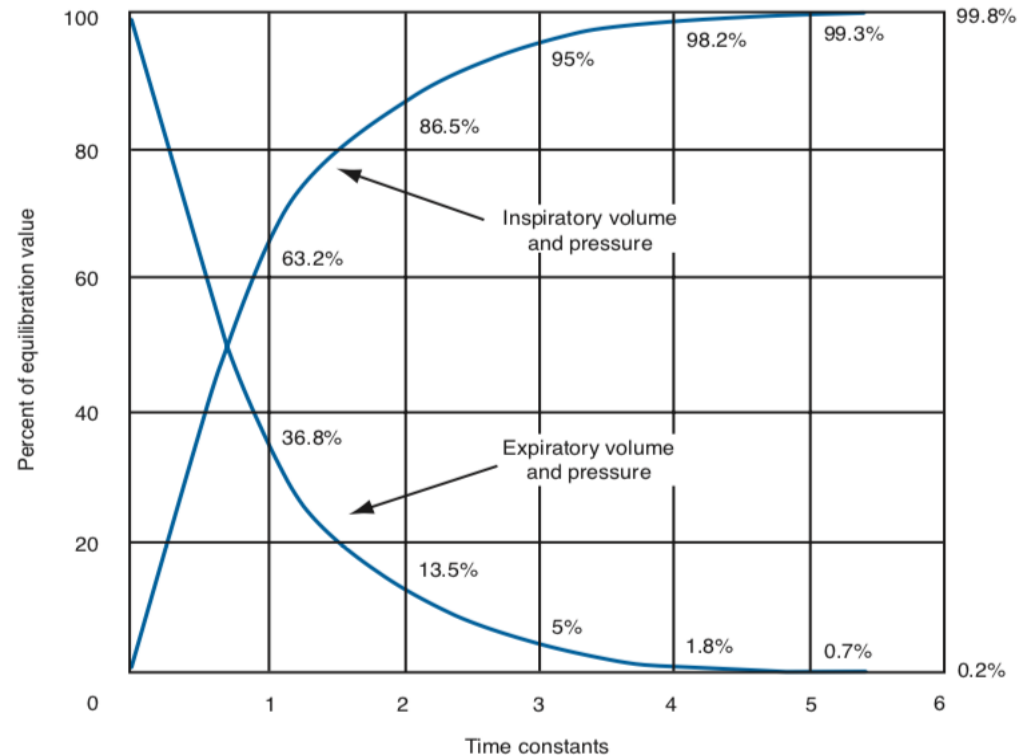
Hằng số thời gian (time constants – T_c)

- Hằng số thời gian được định nghĩa là thời gian (giây) cần thiết để làm đầy/xẹp một lượng dung tích phổi.

BOX 1-5 Calculation of Time Constant

Time constant = $C \times R_{aw}$
Time constant = $0.1 \text{ L/cm H}_2\text{O} \times 1 \text{ cm H}_2\text{O}/(\text{L/s})$
Time constant = 0.1 s

In a patient with a time constant of 0.1 s, 63% of inhalation (or exhalation) occurs in 0.1 s; that is, 63% of the volume is inhaled (or exhaled) in 0.1 s, and 37% of the volume remains to be exchanged.

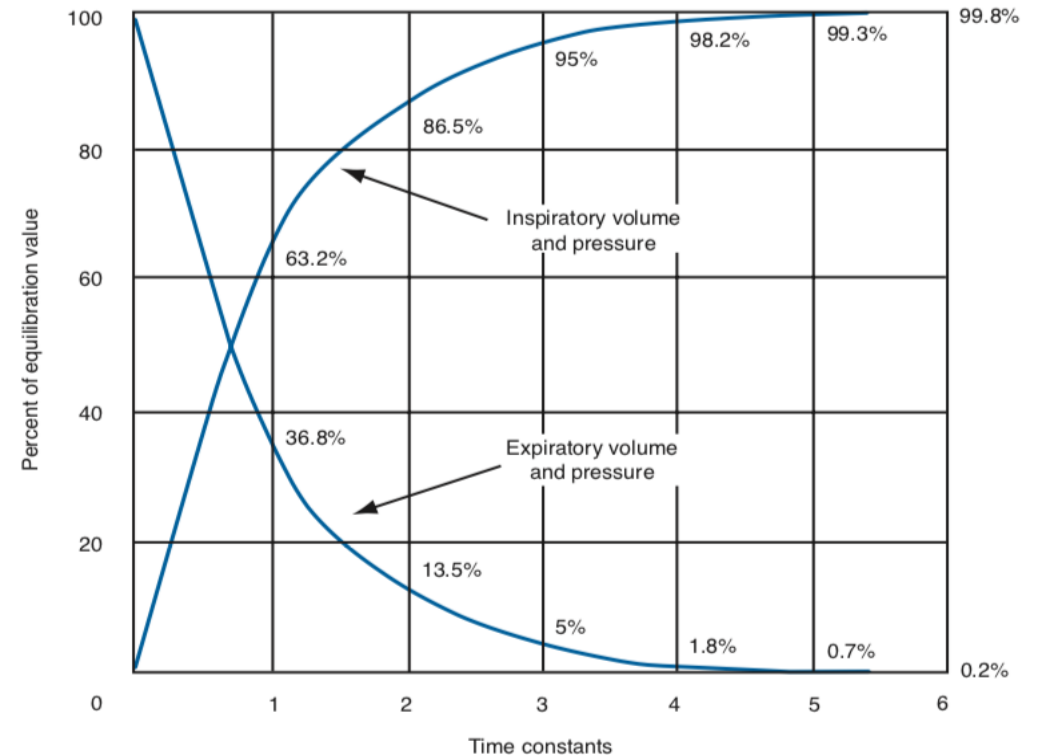

Fig. 1-6 The time constant (compliance $\times$ resistance) is a measure of how long the respiratory system takes to passively exhale (deflate) or inhale (inflate). (From Kacmarek RM, Stoller JK, Heuer AJ, editors: Egan's fundamentals of respiratory care, ed 10, St Louis, 2013, Elsevier.)

Hằng số thời gian (time constants – T_c)

- Mode PCV: $T_i \sim 5 \times T_c$
- $T_e \sim 3-4 \times T_c$

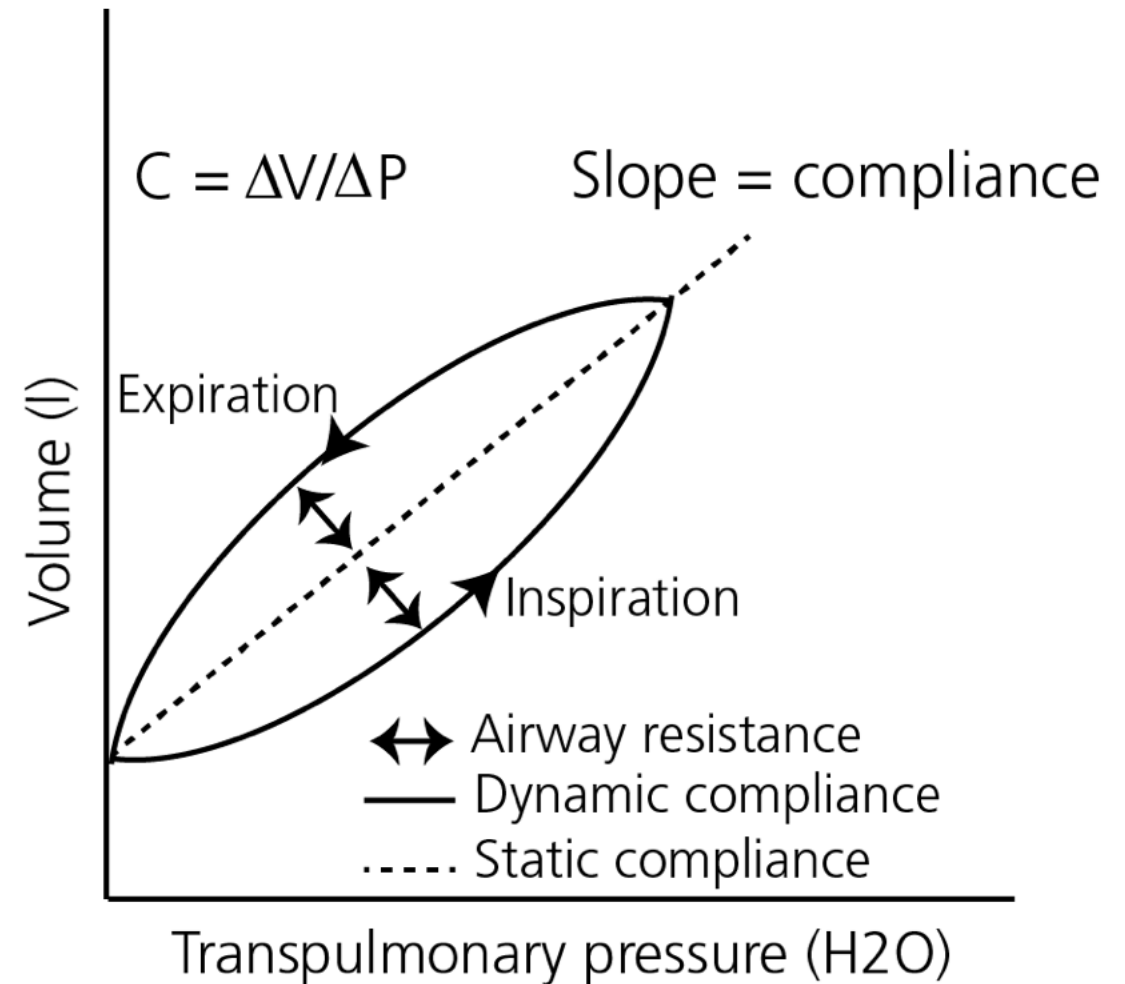

Fig. 1-6 The time constant (compliance $\times$ resistance) is a measure of how long the respiratory system takes to passively exhale (deflate) or inhale (inflate). (From Kacmarek RM, Stoller JK, Heuer AJ, editors: Egan's fundamentals of respiratory care, ed 10, St Louis, 2013, Elsevier.)

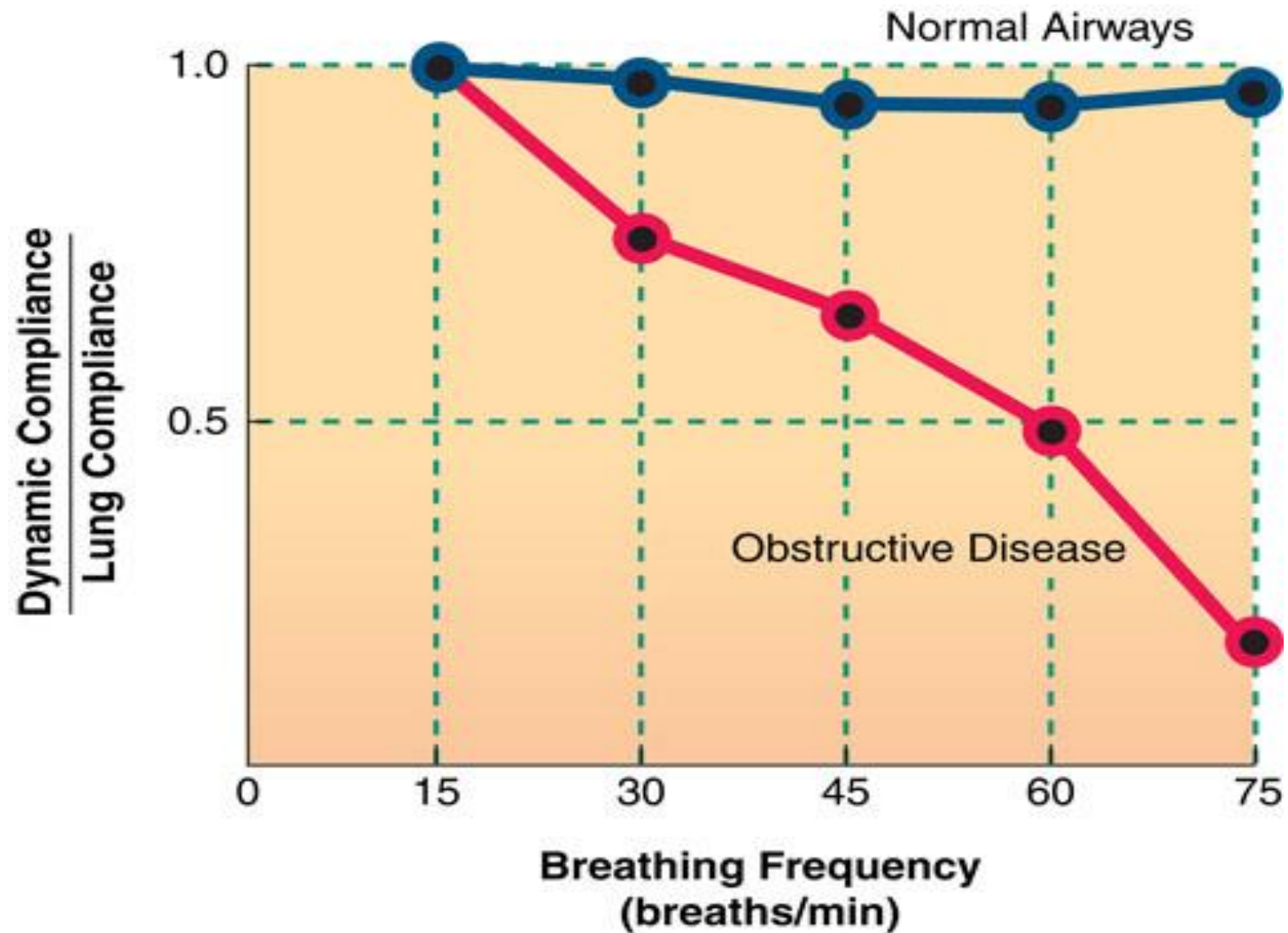
Suất đàn động (Dynamic Compliance)

Pressure-volume loop

- Suất đàn động được tính bằng sự thay đổi thể tích phổi chia cho áp lực xuyên phổi trong thời gian cần thiết cho mỗi nhịp thở
- Khác với suất đàn tĩnh, suất đàn động được đo khi có dòng khí lưu thông

Suất đàn động/suất đàn tĩnh

Suất đàn động/suất đàn tĩnh

If static compliance and dynamic compliance are both decreasing, it means that the lung is becoming stiff

- Pulmonary edema
- Consolidation
- Atelectasis
- Pleural effusion
- Pneumothorax

If the dynamic compliance has decreased whereas the static compliance has remained relatively unaffected, it means that the airway is obstructed

- Endotracheal tube obstruction
- HME blockage
- Endotracheal tube kinked or bit upon
- Bronchospasm

TAKE HOME MESSAGE

- Hiểu được các đặc điểm tĩnh của phổi: thông số thể tích, suất đàn, sức căng bề mặt
- Hiểu được các đặc điểm động của phổi: kháng lực đường thở, hằng số thời gian, suất đàn động...
- Ứng dụng cơ học phổi trong cài đặt máy thở và theo dõi bệnh nhân thở máy

Thank you!